

Plan for kartlegging av hvordan personer med rusmiddelproblemer evaluerer det kommunale tjenestetilbudet

Kompetansesenter rus – Midt-Norge (KoRus Midt) har fått i oppdrag fra HelseDirektoratet å gjennomføre en nasjonal brukerundersøkelse for å kartlegge hvordan personer med rusmiddelproblemer opplever det kommunale tjenestetilbudet. Denne kartleggingen er et viktig bidrag på veien mot å nå det første hovedmålet i opptrappingsplanen for rusfeltet (2016-2020): Å sikre reell brukerinflytelse gjennom fritt behandlingsvalg, flere brukerstyrte løsninger og sterkere brukermedvirkning ved utforming av tjenestetilbudet.

Målgruppen for undersøkelsen er personer som

- er 18 år eller eldre
- har en nåværende eller tidligere problematikk knyttet til alkohol, medikamenter og/eller andre rusmidler
- er mottakere av en eller flere kommunale tjenester.

Hver kommune har selv ansvar for å organisere datainnsamlingen i sin kommune på en måte som best når ut til målgruppen. Kommunalt rusarbeid har stor spennvidde og favner mange ulike typer tjenester/tilbud. Kommunen velger selv hvilke tjenester/tilbud og ressurser som involveres i datainnsamlingen, og bør etterstrebe å dekke en bredde av relevante kommunale tjenester/tilbud for personer med rusmiddelproblemer.

I dette dokumentet gjennomgår vi viktige rutiner for datainnsamlingen, samt tips til hvordan datainnsamlingen kan organiseres. Dersom dere har spørsmål, ikke nøl med å ta kontakt med de ansvarlige for gjennomføring av undersøkelsen i Kompetansesenter rus – Midt-Norge (KoRus Midt):

Ranita Larsen Nersund

Tlf: 971 15 565

ranita.larsen.nersund@stolav.no

Stein Arve Strand

Tlf: 971 41 110

stein.arve.strand@stolav.no

Planlegging av datainnsamling

Hver kommune har selv ansvar for å stille med ressursene som trengs for å dele ut og innhente spørreskjema til personer som er i målgruppen for undersøkelsen. Før datainnsamlingen starter vil det derfor være nødvendig å legge en plan for den praktiske gjennomføringen. Det vil være nyttig å lage en oversikt over hvilke tjenester/tilbud kommunen har som er relevant for personer med rusmiddelproblemer, slik at kommunen sikrer å involvere en bredde av aktuelle kommunale tjenester/tilbud.

Det kan være utfordrende å nå og motivere brukerne til å svare på spørreskjemaet. I planleggingsfasen kan det derfor være aktuelt for kommunen å samarbeide med aktuelle erfaringskonsulenter, samt representanter fra Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon (RIO), eller

andre bruker- og pårørendeorganisasjoner. Dersom noen av disse er aktive i kommunen kan de bidra positivt både med tanke på informasjonsspredning og eventuell bistand til selve datainnsamlingen. Disse representantene vil videre kunne trygge brukerne på at deres deltakelse er et viktig bidrag til å få frem brukerstemmen i videreutviklingen av kommunens tjenestetilbud.

Gjennomføring av datainnsamlingen

Sentio Research Norge administrerer datainnsamlingen på oppdrag for KoRus Midt. Alle kommuner får tilsendt en pakke som inneholder spørreskjema i papirformat, følgeskriv til skjemaet med informasjon om undersøkelsen, samt en anonym svarkonvolutt for innlevering av skjemaet. Pakken inneholder også informasjonsplakater som kan henges opp på tjenestestedene. Videre vil kommunene få en egnet innleveringskasse for skjema. Denne kassen skal benyttes til samlet retur av skjema til Sentio Research Norge etter datainnsamlingenes slutt. I tillegg kan kommunene ved behov benytte egne mindre lokale innsamlingskasser på ulike tjenestesteder/tilbud underveis i datainnsamlingen.

Perioden for datainnsamling er fra **1.02.2021** til **31.03.2021 (to måneder)**. Kommunene står fritt til å organisere datainnsamlingen slik de selv vurderer det hensiktsmessig innenfor dette tidsrommet. Det er imidlertid en målsetning at **alle** personer med rusmiddelproblemer som er i kontakt med de utvalgte tjenestestedene/tilbudene i løpet av perioden med datainnsamling, skal bli invitert til å delta.

Ansatte ved tjenestested, eller andre involverte ressurspersoner, deler ut spørreskjema, følgeskriv og svarkonvolutt til brukerne i målgruppen. Utfylt papirskjema leveres i **forseglet konvolutt** i anvist kasse. Brukerne som ønsker det kan besvare skjemaet elektronisk via mobil, PC eller nettbrett, og benytter da innloggingsinformasjon som er oppgitt på følgeskrivet til skjemaet. Innloggingen til elektronisk versjon av skjema som er oppgitt på følgeskrivet er unik, og kan bare benyttes 1 gang.

Alle brukere bør oppfordres til å besvare skjemaet **før** de forlater tjenestestedet. Skjemaer som kun delvis er utfylt skal også leveres inn. Det er viktig at brukerne kun svarer på skjemaet **1 gang** i løpet av datainnsamlingsperioden, og han/hun som deler ut skjemaet må klarere at brukeren ikke har svart på skjemaet tidligere.

Dersom man ikke møter brukerne fysisk:

Primært er det ønskelig at dere benytter tilsendt materiell (spørreskjema og følgeskriv) i datainnsamlingen. Men dersom det på grunn av koronasituasjonen eller andre årsaker ikke er mulig å dele ut følgeskriv og spørreskjema til brukerne, kan dere benytte en elektronisk versjon av spørreskjemaet med innlogging som vist nedenfor. Denne innloggingen er den samme for alle brukerne i Målselv kommune. Innloggingsinformasjon kan videreformidles til brukerne i målgruppen som dere har elektronisk kontakt med. I dette elektroniske skjemaet vil informasjonen fra følgeskrivet gjøres tilgjengelig via en tydelig merket lenke idet brukerne logger inn.

Innlogging for brukere fra: Målselv kommune

Gå på følgende nettside: <http://korus.srgi.no>

Oppgi innloggingskoden: 52724

Anonymitet og samtykke

Datainnsamlingen må skje på en måte som sikrer anonymitet. Det er også viktig at brukeren ikke berøres av lojalitetskonflikt til tjenestestedet. Den enkelte kommune må selv vurdere hvordan dette kan gjennomføres på en mest mulig hensiktsmessig måte. I følgeskrivet til spørreskjemaet vil det være informert om:

- Hensikten med undersøkelsen og hvorfor det er viktig å delta
- At undersøkelsen er anonym
- At undersøkelsen er frivillig, og at det ikke vil ha noen betydning for fremtidig tjenestetilbud om personen svarer på spørreskjemaet eller lar være.

Den som deler ut skjemaet må være kjent med hovedinnholdet i undersøkelsen slik at de ved behov kan hjelpe brukerne med å forstå innholdet i følgeskriv og skjema før utfyllingen starter. Vær imidlertid varsom med å bistå brukeren med å «fortolke» spørsmålene. Instruer i stedet vedkommende til å svare slik han eller hun forstår spørsmålet.

Brukeren skal fylle ut skjemaet på egen hånd, og det må legges til rette for at han/hun kan fylle ut skjemaet på egnet sted uten innsyn fra ansatte. Når skjemaet er utfylt legges det inn i en anonym svarkonvolutt som forsegles før det leveres på anvist sted.

Ansvarlig for undersøkelsen i kommunen sørger for at alle skjema blir lagret forsvarlig mens undersøkelsen pågår, og at skjemaene blir sendt samlet tilbake ved å benytte returkassen med tilhørende returseddel.

Tidsplan, oppgaver og ansvarsfordeling

Tids-Punkt	Oppgave	Ansvar
Innen 30. oktober 2020	Melde om antall skjema og leveringsadresse for materiell til KoRus Midt UTFØRT	Kommunen
Januar 2021	Pakker med materiell blir sendt til kommunene Hver pakke vil inneholde: Til brukerne: <ul style="list-style-type: none">• Spørreskjema i papirformat• Følgeskriv til skjemaet• Svarkonvolutt Til kommunen: <ul style="list-style-type: none">• Plan for kartlegging av hvordan personer med rusmiddelproblemer evaluerer det kommunale tjenestetilbudet (dette dokumentet)• Informasjonsplakater til å henge opp på tjenestested• Kasse for innlevering av skjema, og samlet retur av skjema• Adresselapp og instruks for retur av skjema Mottaker kontrollerer pakkene og gjør seg kjent med materiellet.	KoRus Midt v/Sentio

Tids- Punkt	Oppgave	Ansvar
01.februar – 31 mars 2021	Datainnsamling administrert av kommunen NB: Dersom dere går tom for skjema underveis i perioden med datainnsamling, gi beskjed til kontaktperson i KoRus Midt, <i>ikke ta kopi av skjema eller følgeskriv.</i>	Kommunen
05.april 2021	Skjema returneres samlet til ansvarlig datainnsamler Sentio Research Norge: <ul style="list-style-type: none"> • Etter datainnsamlingens slutt forsegles kassen med skjema. Lim på den ferdig utfylte adresselappen for retur til Sentio, og send den tilbake snarest etter avsluttet datainnsamlingsperiode. • Dersom dere har mistet den ferdig utfylte adresselappen kan dere benytte egen pakkelapp med følgende returadresse: Sentio Research Norge v/ Roar Håskjold Verftsgata 4 7042 Trondheim 	Kommunen
Juni-høst 2021	Analyse av data og utarbeidelse av rapporter <ul style="list-style-type: none"> • Alle kommuner med svar fra 10 brukere eller mer vil få rapport med oversikt over egne resultater. Av anonymitetshensyn blir det ikke utarbeidet rapporter for kommuner med svar fra færre enn 10 brukere. <p>Det er imidlertid svært viktig at også små kommuner med få brukere gjennomfører undersøkelsen, slik at denne gruppen blir representert i den nasjonale rapporten. Etter avtale kan det bli laget egne rapporter dersom to eller flere mindre kommuner vil slå sammen sine besvarelser, og egen rapport for de minste kommunene samlet.</p>	KoRus Midt